

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Ja, religie op school is nog van deze tijd

Agirdag, O.

Publication date

2019

Document Version

Final published version

Published in

De Gids op Maatschappelijk Gebied

License

Other

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Agirdag, O. (2019). Ja, religie op school is nog van deze tijd. *De Gids op Maatschappelijk Gebied*, 110(9), 62-64.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

laatste woord

JA, RELIGIE OP SCHOOL IS NOG VAN DEZE TIJD

Orhan Agirdag
docent pedagogische wetenschappen aan de KU Leuven

Hoewel in Vlaanderen religieus onderwijs een grondwettelijk recht is en de meerderheid van leerlingen schoolloopt in scholen met een levensbeschouwelijk karakter, is de dominante overtuiging vandaag dat religie op school niet meer van deze tijd is. Politiek links én rechts lijken het erover eens dat religie een privézaak moet zijn. Hooguit mogen we over religie spreken op school, en haar al zeker niet onderwijzen.

Maar waar blijven de argumenten die gestoeld zijn op wetenschappelijke gegevens? Welke gevolgen hebben religiositeit en/of schooldenominatie op de leerprestaties van de leerlingen? Als het over het klimaat gaat, zouden we het toch ook niet aanvaarden dat er feitenvrije statements worden gemaakt?

Internationale empirische studies laten zien dat verschillende dimensies van religiositeit eerder positief samenhangen met onderwijsprestaties en andere uitkomsten zoals gezondheidskenmerken, het psychosociaal welbevinden, politieke participatie en vrijwilligerswerk¹. Ook wat etnische minderheden betreft, blijkt religiositeit een substantieel positief effect uit te oefenen op de onderwijsprestaties. De eenduidige conclusie van meta-analyses is dat religiositeit van leerlingen een van de belangrijkste succesfactoren is om de etnische onderwijsongelijkheid te dichten².

Hoewel in Vlaanderen de causale effecten van religiositeit op de leerprestaties nog niet onderzocht zijn, wijzen bestaande studies eveneens op een positief verband tussen religiositeit en relevante onderwijsuitkomsten. Zo laten Vlaamse studies zien dat religieuze praktijk samenhangt met hogere onderwijsaspiraties³ en dat een sterkere islamitische religiositeit gerelateerd is aan een sterkere waardering van het onderwijs⁴. Kwalitatief onderzoek vindt eveneens een positieve relatie tus-

sen islamitische religiositeit en gepercipieerd succes op school⁵.

Daarnaast bestaat er ook heel wat onderzoek dat focust op de effecten van religieuze scholen. Hoewel internationale studies doorgaans aangeven dat christelijke scholen beter presteren dan staatsscholen, wijzen recente studies in de lage landen erop dat de denominatie van een school (katholiek, protestants, staatsscholen, ...) er weinig toe doet⁶. Een belangrijke uitzondering hierop zijn de islamitische scholen (in Nederland). Die presteren beduidend beter dan andere scholen wanneer er rekening wordt gehouden met de kenmerken van hun instroom⁷. Ondertussen hebben meerdere islamitische scholen van het Nederlandse ministerie van Onderwijs het label Excellente School verkregen. In 2019 stonden zelf drie islamitische scholen in de top 10 van de 6000 basisscholen in Nederland.

Waarom de positieve effecten van christelijke scholen wegebben, terwijl islamitische scholen wel positieve gevolgen hebben kan verklaard worden met de common school-theorie van James Coleman. Die stelt dat religieuze scholen beter functioneren dan overheidsscholen omdat er meer sociaal kapitaal aanwezig is. Sociaal kapitaal wordt hier begrepen als een hechte vertrouwensband tussen de leraren, ouders en leerlingen uit de geloofsgemeenschap (bijvoorbeeld een parochie of een moskee waar mensen elkaar al kennen). De levensbeschouwelijke richting van een school blijkt de leraren en ouders meer te motiveren en te mobiliseren dan 'neutrale' overheidsscholen. Cruciaal hierbij is dat de geloofsgemeenschap niet alleen dienst verleent aan het 'eigen volk', maar aan de gehele lokale gemeenschap, dus ook voor andersgelovige leerlingen die niet behoren tot de geloofsgemeenschap. De lokale gemeenschap staat dan garant als een sociaal vangnet voor de leerlingen.

Voor het realiseren van het ideaal van de common school is dus het bestaan van een geloofsgemeenschap cruciaal. Maar aangezien de katholieke parochies in Vlaanderen steeds meer wegebben, gaat de sociaal-kapitaal these steeds minder op voor katholieke scholen. Zo wordt het ook duidelijk hoe het komt dat islamitische scholen die omringd zijn door een geloofsgemeenschap wel een toegevoegde waarde hebben. Het is daarom mijn overtuiging dat islamitische scholen een be-

Politiek links én rechts lijken het erover eens dat religie een privé-zaak moet zijn. Hooguit mogen we over religie spreken op school, en haar al zeker niet onderwijzen.

langrijke rol kunnen spelen voor de kwaliteit en de gelijkheid in het onderwijs, ook voor niet-islamitische leerlingen die op termijn voor een dergelijke school opteren.

Is het dan niet opmerkelijk dat anno 2019 nog geen enkele erkende islamitische school bestaat in Vlaanderen? Pogingen tot het oprichten van islamitische scholen kunnen op weinig steun rekenen vanuit de politiek: linkse noch rechtse politici zijn te vinden voor islamitische scholen. Zelfs 'christendemocraten' zijn tegen. Islamitische gemeenschappen die wensen om scholen op te richten krijgen de wind van voren. Zo worden ze niet alleen hun grondrecht ontnomen, maar de bijdrage die ze kunnen leveren aan kwaliteitsvol onderwijs in Vlaanderen wordt getorpedeerd.

Ten slotte, de meerderheid van onze scholen zijn nog altijd katholieke scholen. Secularisering mag geen beletsel zijn voor deze schoolbesturen om op zoek te gaan naar nieuwe geloofsgemeenschappen uit de paroikía (lokale buurt) die in staat zullen zijn om ouders en leraren te mobiliseren om zich in te zetten voor de school. Dat God niet altijd centraal staat in deze nieuwe geloofsgemeenschappen - maar bijvoorbeeld wel ecologie of sociale rechtvaardigheid - is volledig compatibel met een christelijk waardenkader, dat we moeten blijven koesteren aan onze instellingen.

1. Regnerus, M. D. (2003). Religion and positive adolescent outcomes: A review of research and theory. *Review of Religious Research*, 394-413.
 2. Zie onder meer: Jeynes, W. H. (2002). A meta-analysis of the effects of attending religious schools and religiosity on Black and Hispanic academic achievement. *Education and Urban Society*, 35(1), 27-49. En ook Jeynes, W. H. (2010). Religiosity, religious schools, and their relationship with the achievement gap: A research synthesis and meta-analysis. *The Journal of Negro Education*, 263-279.
 3. Hemmerechts K., De Roeck F., Kavadias D. & Agirdag, O. (2014). Het effect van immigratieachtergrond op de onderwijsverwachtingen van leerlingen in Vlaanderen: de rol van religieuze affiliatie en praktijken. *Tijdschrift voor Onderwijsrecht en Onderwijsbeleid*, 13(1): 16-28.
 4. Nouwen, W., Van Caudenberg, R., & Clycq, N. (2019). The role of religiosity in students' perceptions of student-teacher relations, school belonging and valuing of education. In Clycq, N. et al. (Eds.) *Radicalisation: a marginal phenomenon or a mirror of society?*. (pp. 117-152).
 5. Van Praag, L., Agirdag, O., Stevens, P. A., & Van Houtte, M. (2016). The perceived role of Islamic religiosity in minorities' educational success in Belgium. A cure or curse?. *Social Compass*, 63(4), 529-546.
 6. Agirdag, O., Driessen, G., & Merry, M. S. (2017). The Catholic school advantage and common school effect examined: A comparison between Muslim immigrant and native pupils in Flanders. *School Effectiveness and School Improvement*, 28(1), 123-135.
- Driessen, G., Agirdag, O., & Merry, M. S. (2016). The gross and net effects of primary school denomination on pupil performance. *Educational Review*, 68(4), 466-480.